

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 23

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.

Pe jumătate an .. 10 "

Pe 1 lună .. 2 "

Nr.-il de Duminică pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 46 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 23.

INSERTIUNILE

de un șir garmonii: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se inapoiază.

Telefon oraș și comitat 507.

Grecii și Bulgarii.

Reaua credință, uneltirea urzită prin as-cuns și violența împreună cu lașitate sunt lucruri tradiționale în peninsula balcanică, și când cu cetele lui Boris Sarafov Bulgarii făceau numai ceea ce mereu s'a făcut în peninsula balcanică.

Erău cu toate acestea mulți oameni, care-l admirau pe Boris Sarafov ca pe un fel de erou național și luau furia neînfrănată a Bulgarilor drept patriotism, ba se plâneau oare cum, că Românii nu sunt și ei tot-atât de avântați patrioți ca Bulgarii lui Sarafov.

Li-a trecut însă Bulgarilor furia, opintirile lor zadarnice au rămas fără de nici un rezultat, și oamenii cuminte înțeleg, că Boris Sarafov li-a făcut Bulgarilor mult rău fără ca să le fi făcut și vre-un bine, și că tot mai înțelepți au fost Românii, care, stăpânindu-și mânia legitimă, și-au păstrat bunul cumpăt și s'au folosit în lupta lor de apărare numai de arme admise de societatea modernă.

Au pornit-o în urmă Grecii tot în felul Bulgarilor, ba desfășurând o activitate chiar mai strașnică decât a Bulgarilor și abea trece zi dată de Dumnezeu fără ca lumea să fie pusă'n uimire de faptele lor neome-noase. Adunând de pretutindeni pe făcătorii de rele, ei i-au organizat în bande, care jefuesc, dau foc și omoară pentru ca să bage spaimă în toți cei ce nu sunt ori nu vor să fie Greci.

Și de astădată mișelia e luată drept patriotism, și nu sunt puțini cei ce ar voi, ca Românii să fie și ei tot atât de avântați în patriotismul lor ca Grecii.

Din întâmplare Bulgarii au pornit-o iar și, dacă Grecii jefuesc, dau foc și omoară, Bulgarii nu se lasă nici ei mai prejos și de cât-va timp Grecii nu mai au traiu tignit în Bulgaria.

Cate e folosul fie pentru Greci, fie pentru Bulgari al acestor lupte neome-noase?

După toate semnele nici unul.

Pretutindeni oamenii cu bun sâmt, văzând felul, în care Grecii și Bulgarii își susțin cauza, se încredințează, că nu sunt încă nici unii, nici alții în stare să trăiască eu-ropește, și aceia, care câștigă sunt Românii mai chibzuiți.

În zadar sunt toate opintirile celor por-niți spre neleguire.

Societatea omenească s'a organizat în state pentru apărarea dreptății fie-căruia din-tre membrii ei, și nu se poate să-i faci bine nici țării tale, nici neamului tău călcând vre-o lege, căci cel mai mare interes social e, ca toți fără deosebire să respecteze legile în toate împrejurările.

Mai sunt afară de Greci și de Bulgari și alții, care vor să le facă Românilor ne-suferită viața, pentru că sunt și țin să și rămâie Români. Ei nu jefuesc, ce-i drept,

nu dau foc și nu omoară, dar calcă, nesocotesc ori restălmăcesc legi, ca să producă în Români simțământul, că nu vor putea să aibă în țara lor viață tignită dacă nu se vor lăpăda de neamul lor.

Și față cu aceștia cele mai potrivite arme sunt cele mai admise în societatea modernă.

Cu cât mai des vor abusa de putere și vor călca, vor nesocoti ori vor restălmăci legi, cu cât mai fără de sfială vor violența, cu atât mai în curând vor ajunge să fie în-vinși de propriile lor arme.

Nu avem decât să stăm mereu treji și să scoatem la iveală nelegiurile lor pen-tru-ca lumea să-i pună alături cu Grecii și cu Bulgarii, ear cele-lalte vin dela sine.

Budgetul în Parlament.

Dr. U. T. Mihaiu.

Istoria budgetului, e istoria opozițiilor parlamentare. Fără dreptul budgetar nu ar avea parlamentul nici o însemnătate. Seriozitatea și gravitatea camerei de jos derivă exclusiv dela budget. De aceea a descoperit politica contemporană în budget una din cele mai strașnici arme de luptă.

Budgetul e calul de războiu pentru majorități și minorități. *Materia budgetară intră în toate resorturile politice, de aceea dă privilegiu minunat a discuta orice problemă pe temelia budgetului.* Arta parlamentară a ales ca parchet preferat a luptelor, ei budgetul. Impozante sunt în privința asta du-elurile epice între Walpole și Boliugbroke, Gladstone și lord Beaconsfield.

Nu există o chestiune care să nu poată fi tractată pe substratul favorabil al bud-getului. Birocratismul nostru, care ar trebui ca o mașină hodorogită demontată, pentru a elimina toate roatele tocite și inutile, nu se poate mai viguros discuta, decât în legătura imediată cu budgetul. Asemenea problema bisericeii, a învățământului, a comunicațiilor, a administrațiunii locale etc. Budgetul e incarnațiunea oricărei politici reale. Ideile cele mai liberale, generoase, reformatorice, rămân fără ajutorul material al budgetului sterile, platonice, inpolitice.

1. Anglia.

Trecutul ne oferă materie abundentă pentru a demonstra aceste adevăruri. Și pe terenul budgetar ca în toate celelalte branșe ale politicii e Anglia țara clasică, care a primat toate celelalte țări în evoluțiunea budgetară. Dacă sărim intermediul dela 1215 unde se stabilește Magna Carta, baza parlamentarismului englez, pentru a ne opri la epoca lui Carol I, ne interesează mai mult parlamentul Barebone, celebru prin provocarea lui solemnă către popor a nu plăti dările. Barebone a ieșit din popor de unde a scos și principiile sale sănătoase. El și-a ținut-o de onoare a se fi ridicat de jos în sus. Ajuns la un rang

înalt el nu a uitat poporul nici o clipită. Aceasta e mărimea lui. Într'un timp de servilism fără fidelitate, de afecțiune lipsită de iubire, de spirite indecise și corupțiune generală, se ridică o grupă vitează pentru apărarea libertăților populare. Acest grup îl formau Puritanii, din care a făcut însu-flețirea ființe stoice, curățându-le sufletele, eliberându-i de prejudicii și ridicându-i peste toate pericolele mituirei și a păcatelor. Pildele lor erau eroii din Plutarco și religi-unea lor era patria lor iubită. În multe privințe îi putem asemăna cu partida bris-sonistă din Revoluția franceză. Democrați religioși, Puritanii erau și politic-democrați. Idealul lor era libertatea mare a poporului fără care orice impozit e numai un tribut ce-l plătește un sclav unui domn despotic. Parlamentul Barebone a dat prima și în-fierbântata luptă pentru independența fiscală a poporului, și pentru garanțiile ei pe baza discutiunii impozitelor. Acest parlament excelează prin demagogismul și agitațiunea sa economică. De atunci a rămas budgetul în Anglia un discurs. Gloria parlamentului Barebone a fost scurtă, (1653) dar influința postumă enormă. De aici începe de-mocratizarea budgetului.

Ce raport există între consimțirea nefor-țată a impozitelor și a libertății poporului? Libertatea și budgetul sunt două aspecte complementare și inseparabile a acelu prin-cip. Adevărata libertate zace în budget și un veritabil budget e determinat de binele libertății. Numai ambele la olaltă pot lucra la corelațiunea acestor două noțiuni. Un budget fără libertăți echivalente e un tribut ori o spoliațiune, organizațiunea pacifică unei usurpări materiale. Orice taxă impusă con-tribuabilului presupune o independență eco-nomică, socială și politică complectă fără care un impozit e o nedreptate și diametral ori-cărui sistem reprezentativ. *Un budget fără libertăți depline subminează aceste libertăți, căci absența de libertate e absență de vali-ditate și inițiativă economică, viața gospo-dară tângește și cu ea resturile libertăților. Libertatea e un factor al producțiunii care formează izvorul veniturilor individuale și a statului. Prin urmare un regim ce nu res-pectează ca fisc aceste libertăți, comite con-tra cetățenilor lui un act de volnicie, de des-potism și de strivire economică.*

Aceste sunt pe scurt ideile salutare ce se leagă de amintirea luptelor parlamentului Barebone. Minoritatea puritană, atât de radicală în ideile ei, a fost învinsă, dar' prin-cipiile ei triumfează ulterior, și devin pentru posteritate, conducătoare în politică. America profită întâi de aceste idei cărora le mulțu-mește emanciparea politică. Virginia respinge impozitele impuse de parlamentul din Lon-dra. *«Noi vom să plătim ca cetățeni, dar' nu ca sclavi.»* Lord Chantham, bătrânul Pitt, amenință poporul englez, zicând că *«noi nu putem să luăm banii din buzunarele lor fără voința lor.»*

Din neînțelegerile asupra impozitelor pe

hârtie, culori, ceai, izbucnește revoluția americană, care sfârșește cu deruta Angliei.

Mișcarea din 1784 sub Horia pornește din aceleași motive. Taxa de rescumpărare ce o aveă să plătească populația română era tradițional de 585 fl. În 1775 taxa e urcată la 14,769 fl., în 1783 la 21,555 fl.

Politica asta de Camarila, caracteristică prin un fiscalizm excesiv, vexatoric, arbitrar, a fost pe lângă alte multe motive combustibilul sulevării vehemente din 1784.

Libertatea impozitară apărută în parlamentul englez cu atâta ardoare și dignitate, se transformă pe la începutul secolului al XIX într'un democratizm material salutar. Până aici sunt budgeturile mai mult tesorurile unei partide, decât a poporului întreg. Cheltuielile nu au un caracter productiv și comun, ci birocrat și electoral, distribuțiile nu reîntorc în mijlocul vieții tuturor, ci rămân în posesiunea unei familii, caste ori clase, care și-au asigurat puterea prin o gloată de funcționari servili și supuși, ce viețuiesc pe corpul social ca o grămadă de corbi flămânzi pe un hoit.

Cel dintâi politician modern care zgudue fiscalizmul învechit e Huskisson a cărui operă e prolongită de Peel și Gladstone.

De aceste trei figuri distinse se leagă istoria nouă a budgetului și a democratizării lui. Genesa asta e extrem de interesantă, noi putem tăia din ea numai o mică fâlie din lipsa de spațiu. După reformele lui Huskisson care formează un complex de reduceri și simplificări impozitoare, vine Peel, care desființează la 1847 Țolurile agrare care au fost atât de fatale pentru consumentul mic. Reforma asta rupe o lacună profundă în programul conservatorilor și devastează ultratorismul. Budgetul se lărgeste și prosperează. Idealul fiscal al lui Gladstone a fost, a procură muncitorului un dejun eliberat de orice impozit și a egaliza dările directe și indirecte în avantajul poporului. El e autorul cugețului genial, că *dările directe și indirecte sunt două surori gemene care numai mână în mână se pot prezintă în mod agreabil publicului englez*. Gladstone e tata budgetelor populare, budgetele lui sunt programe democrate. Ridicarea stărei materiale a populației de jos precum ieftinirea alimentelor traiului zilnic, a fost opera lui originală și măreață, realizată în Anglia, care e azi obiectul de imitare și admirare a financiarilor de pe continent. Trecutul Angliei indică drumul nostru în viitor.

2. Franția.

Dacă trecem din Anglia în Franția vedem un tablou similar. Primul parlament, așa numitele *«États généraux»* (ordinele generale, compuse din nobili, cler și din clasele de jos numită și clasa a treia) e convocat de regele Filip cel Frumos la 1302 din motive financiare. Ținuta politică al acestui parlament e de admirat, el e decis a acordă subsidiile numai atunci când regele acordă reformele propuse de parlament. Politica asta liberală și reformatorică e continuată de parlamentele memorabile din 1355, 1413 și 1484, cari posează principiile reformelor

mari, formulând primadata maximele libertății individuale și a egalității publice. Secolul al XIV și XV sunt epoca mare a bravelor *«États généraux»*, a căror discuții, reforme și idei rămân neuitate pentru acele timpuri mișcate. Iean Cordiez evoacă maxima: *«Națiunea nu poate fi impozitată fără consimțământul ei»*. Filip Pot relevează pozițiunea următoare: *«Regimul e un oficiu nu o moștenire. Statul e lucrul poporului... Cari ridică o taxă fără consimțământul poporului sunt usurpatori a binelui altora»*.

Franția încă are un Barebone, numele lui e Maupeau care sub Ludovic XV ridică vocea lui de stentor în parlament afirmând: *«cauza care o apărăm noi e aceea a poporului prin care și pentru care se guvernează»*. Ideile și curagiul lui Maupeau renasc sub *«Fronța democrată»*, contra sistemului absolutist a lui Mazarin, (atunci se ridică primele baricade la Paris) apoi mai ales sub ministrul democrat Turgot care desrădăcinează parțial viciile vechiului sistem de dări. Grandioasa revoluție din 1789 face tabula rasa pe terenul impozitelor.

Pe continent datează dările moderne de la revoluția franceză, care e și revoluția noastră. Până la revoluția franceză se edifică budgetul pe dări impuse de cel tare celui slab. Ideia asta era analogă unui guvernament fondat pe dreptul aservirii și al cuceririi. Actualul ministru de finanțe Poincaré scrie în cartea sa intitulată *«Idei Contemporane»* următoarele: *«Ce era înainte un impozit? Un fel de tribut plătit de o clasă altei clase, privilegiul unei caste ori prelevarea unui oficiu, un drept a cărui exercițiu nu era limitat de cât prin mizerie ori foamete. Ce a devenit impozitul după revoluția franceză? Întâi s'a substituit cuvântul impozițiune prin cuvântul contribuțiune, ce sună mai liber și mai spontan. De acum înainte votează națiunea suverană impozitul și cvota ce e determinată pentru fiecare contribuabil. Care e această cvotă? Este ea suma ce trebuie tot cetățeanul să o plătească în resonul serviciilor care le așteaptă personalul dela societate? Nu. Noțiunea asta e seacă, egoistă, sterilă. Concepția revoluției franceze e mai largă, mai generală, mai generoasă și fecundă»*.

Impozitul nu e plata pentru servicii personale obținute de cetățeni, el e partea care tot civil trebuie să o plătească în raport cu facultățile lui pentru susținerea cheltuielilor comune».

Ideile și spiritul revoluției din 1789, s'au răspândit peste toată Europa și indică politice regenerate drumurile adevărate. Revoluția asta năzdrăvană nu a modernizat numai constituțiunile popoarelor, dar au probat și libertățile materiale, precum egalitățile impozitare, cari sunt azi unul din cele mai sacre atribuțiuni a poporului. Sub gilotină nu a căzut numai capul unui rege, dar și capul încărunțit a abuzurilor care nu mai însufla respectul vremurilor apuse. Budgetul se revoluționează și primește succesiv structura lui democratică de azi.

3. Ungaria.

Dacă privim budgetul unguresc prin prisma ideilor lui Barebone ori a revoluției franceze din 1789 ce trebuie să zicem? Alcătuirea acestui budget e antisocială, nedreaptă și nedemocrată, căci $\frac{3}{4}$ sunt impozite indirecte și abia $\frac{1}{4}$ dări directe, ce e un sistem vampiric în detrimentul claselor inferioare. Am văzut că în Anglia sunt impozitele directe și indirecte două surori simpatice ce se reprezintă mână în mână publicului, la noi ele sunt copi hidoși și frivoli a luxului și a privilegiului, a miseriei și a sărăciei.

Dările indirecte care încheagă în Ungaria aproape tot conținutul budgetului sunt numai în state cu multă mișcare comercială justificate, în țări agrare cu puțin negoț apasă excesiv pe clasele de jos. Putem chiar spune că ele sunt plătite exclusiv de țărănime. Anglia nu are atâtea dări indirecte ca Ungaria, deși ar fi îndreptățită la aceasta, fiind stat par excellence mercantil. Impozitele indirecte au originea lor în Hollanda o țară fără nici un sol arabil, a cărei existență se compune din canale, corăbii, comptoare, negoț etc. Dările indirecte sunt actual atât de exagerat reprezentate în budgetul maghiar, încât ar trebui să cauți în dicționar după un nume nou de dare. Un atare sistem pe care se edifică budgetul privilegiază pe unii și subordonează pe alții, el reoglindește o stare politică miserabilă, unde rolul cetățenilor se măsoară după cantitatea contribuțiilor. Aceasta e o concepție antică, concepția aristocrată, contrarul dela concepția modernă democrată, egalitară.

Aceasta e o politică budgetară regresivă, care svârle societatea înapoi, dar nu o politică progresivă, avansată, conformă rezultatelor științei, condițiunilor naturale și necesare a evoluțiunii, a justiției și a ameliorațiunii confortului, a comunității. Sistemul acesta de dări nu-l mai aflăm la popoare înaintate, el e un sistem demodat, răposat, care-l descoperim cel mult în arhivele prăfuite a civilizațiunilor primitive. Regimul egalității și a libertății nu mai cunoaște distincțiuni între contribuabili, toată societatea e un singur cetățean, un singur contribuabil. Budgetul unguresc în loc de a prezenta ideea progresivă în sus, o represintă în jos, absolut invers curentului politic, economic și social modern. Acest budget e antipodul budgetului englez și francez.

Țărănimea românească formează un fragment considerabil în clasele de jos ale Ungariei. Ea se distinge de celelalte straturi sociale prin aceea că muncește mai mult și mai greu. Și totuși ea supoartă în mod demăsurat și poverile dărilor, o nedreptate amară în o țară parlamentară, care se bazează pe principiul muncii, alte pături a societății care trăiesc cu mult mai inactiv, ba chiar parazitic, sunt relativ scutite de sarcinile perceptive. Dacă munca e alterată prin sistemul impozitelor, atunci tot sistemul e destructiv și imoral, căci munca e isvorul tuturor capitalurilor și bunurilor. Țărănimea românească e de zece ori mai aspru lovită prin dările indirecte decât populația

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoiu. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mână ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOTUL HÓDMEZŐ-VASARHELY.

bogată, așa prin monopolul sării și a tutunului, prin accizele exagerate a beuturilor și a altor produse și mărunțșuri. Dacă se va ridica și protecția ori prohibițiunea în favorul industriei naționale maghiare, atunci toate nedreptățile impositare se vor duplica și triplică, consumul se va scumpi și va fi mai reu, cerealele vor scădea în preț prin greutatea puse în potruva exportului. Munca, capitalul, uneltele agricole, totul se va scumpi în defavorul lumii dela țară. Politică asta duce la stagnarea vieții materiale și sociale a țărănimii, dar nu la ridicarea ei.

Aceste momente fugitiv relevate, arată în deajuns că direcția politice financiare e în țara noastră rătăcită, ea favorizează orașele și desconsideră provincia, preferează burghezimea și neglija interesele țărănești. Budgetul compus aproape din dări indirecte e în o țară agrară un budget alcătuit din prejudicii și privilegii, el ne pare purtătorul supraviețuirii inegalităților evului-mediu obscur, dar nu zămislirea compactă a democratismului substanțial și luminat. In loc de a progresa cu timpul, cu moravurile, cu gândurile, acest budget e retrograd, el e contra tendințelor populare și principiilor dreptului modern. Acest budget nu împlineste ceea ce a cerut starițul Mably în revoluția din 1789 dela ori ce lege bună: *«mettre plus d'égalité entre les citoyens»* a pune mai multă egalitate printre cetățeni. Acest budget nu e sincer.

Problema budgetului trebuie să ne intereseze cu atât mai mult, căci ori ce politică fără cifre e fragilă și indecisă. Blocul cifrelor e fundamentul ori căru proiect politic. Armonia între vederile politice și între factorii puterilor materiale e condițiunea prealabilă pentru rezultate reale și eficace.

Budgetul unguresc trebuie eombătut într-cât e un amestec de idei noi și remișcențe fosile. A crede însă că în lumea prezentă mai ajungi la o țântă mare cu sistemuri mixte, compuse din rămășițe antice și teorii avansate, e o iluzie, o păcăleală, un patriotism fariseic. Azi e totul relativ, ori ții pas cu popoarele culte ori dispari. Budgetul unguresc suferă din cauza asta de două rele, de rutina trecutului de care nu sa scuturat, de lipsa virtuților timpului actual pe care nu și le-a însușit încă. Acest budget indignază pe orice cugetător drept, căci cu mijloacele lui se perpetuiază abuzurile trecutului pe teren material, social și politic.

După Burdeau depinde un budget nu dela detaliul ce-l compune, ci dela două trei idei esențiale pe care e etablat. Considerațiunea asta ne-a condus și pe noi în articolul de față. Aceste idei esențiale ne par nouă că nu stau în acord cu progresul democratizmului social, de nu sunt egalitatea, fraternitatea și libertatea, ci privilegiul și inegalitatea.

In senzul acesta am încercat în modestul nostru referat a înfațișa problema budgetară publicului românesc din care se vor ridica desigur la un timp dat luptătorii pentru democratizmul budgetar. Ceasul nu poate fi departe unde va trebui să apară și în milieul nostru nu Barebone ori nu Maupeau care să contribuie la transformarea budgetului din o recvizită birocrată, electorală, improductivă și nedreaptă, într'un instrument de progres în înțelesul restaurării libertăților mutilate și a unei egalități tot mai mari și mai complete.

Adunarea fondului de teatru în Lipova.

Serbările ce se vor aranja cu prilejul adunării fondului de teatru în Lipova în zilele dela 28, 29 și 30 August, promit a fi într'adevăr mărețe.

Public distins din toate părțile locuite de Români își va da întâlnire în Lipova, iar comitetul a întocmit un întreg șir de festivități pentru distrarea oaspeților.

Am anunțat că va lua parte și domnul *Alesandru Mocsonyi*, s'au însinuat apoi ca participanți *Aug. Hamsea*, arhimandrit, deputații naționali *Vasilie Goldiș*, *Ioan Suciu*, *Stefan C. Pop*, secretarul *Sava Raicu*, *Vasile Pap*, dr. *Sever Ispravnic*, dr. *Liviu Tămășdan*, dr. *I. Marșieu* adv. ș. a. din Arad.

Din Timișoara: Emanuil Ungurian, dr. Aurel Cosma, dr. G. Adam, Romul Cărbăș ș. a.

Din Lugoj: dr. G. Dobrin, dr. Valeriu Braniște, dr. Cornel Jurca etc.

Din Buteni: dr. A. Grozda, precum și mulți alți fruntași din alte părți.

Comitetul ezeutiv ne trimite spre publicare următoarea

Programă a festivităților :

1. Luni, 14/27 August:

- primirea comitetului;
- Luni la 8 ore p. m. seara de cunoștință în restaurantul »Regele Ungariei«.

2. Marți, în 15/28 August :

- la 9 ore a. m. serviciu divin în biserica gr-or. română din Lipova;
- la 10 ore a. m. ședința I. sala hotelului »Regele Ungariei«;
- la 2 ore banchet la »Archiducele Iosif«;
- seara la 9 ore concert cu reprezentațiune teatrală în sala hotelului »Archiducele Iosif«.

3. Miercuri, în 16/29 August:

- la 9 ore a. m. ședința a II-a tot la »Regele Ungariei«;
- Miercuri seara la 8 ore petrecere cu dans la »Archiducele Iosif«;

4. Joi, în 17/30 August:

Eventuale excursiuni.

Comitetul ezeutiv :

Dr. A. Halic, dr. A. Cioban, dr. C. Missits, dr. A. Bradean, Dimitrie Roman.

Românii aradani la Expoziție !

Avizăm publicul românesc, că grupa aradană a Românilor, cari vor cerceta excursiunea a exoperat următoarele favoruri:

- O reducere pe C. F. R. de 50—75%
- Cvartir gratuit în București.
- Intrare liberă în Expoziție și la spectacolele din Arenele Romane.

Cei ce vor să se atașeze la excursiunea aradană, sunt rugați a se însinua cel mult până la 1 Septembrie st. n. trimițând totodată un acot, care se va compută în spesele călătoriei — de 10 cor. la adresa dlui Vasile Goldiș deputat în Arad.

Comitetul a făcut pașii necesari și la ministrul de comerț ungar pentru a exopera reducții pe căile ferate ungare. Despre rezultat, vom da știre la timpul său.

Timpul excursiunii nu este încă fixat, probabil însă, că se va fixa pe 8—10 Septembrie. Călătoria se va face pela Baziaș cu vaporul pe Dunăre, până la Turnu-Severin și de acolo la București. Rentoarcerea se va face prin pasul Predeal. Un întinerar mai detaiat se va alcătui mai târziu.

Avizăm însă pe cei ce vor să participe, că fie-care are nevoie de pasaport, pe care să-l ceară din vreme dela vicișpanatul concernent.

Vom publică în foaie și numele celor ce se vor însinua ca participanți.

Cu ori-ce alte informațiuni servește biroul, pe adresa dlui Sever Bocu, red. al. »Tribunet« Arad.

Biroul.

TELEGRAME.

Catastrofa dela Valpariaso.

Paris, 21 August. Jertfele cutrămurului de pământ, ce a pustiit orașul Valpariaso din Africa de sud, se urcă la 5000. Sute de cadavre zac neînmormântate. 3000 de oameni despre care s'au crezut, că sunt jertfele cutremurului, au scăpat.

Daunele făcute se urcă la 5 milioane de funți sterling.

Atentat contra presidentului Franciei. Anarchistul italian Francisc Girillo a fost deținut în portul din Marsailles și s'a găsit la el material pentru pregătirea bombelor. Girillo, care de profesiune e pantofar a voit să facă atentat în 15 Septembrie contra lui Fallieres — prezidentul Franciei

O inovație la Asociațiune.

Fostul secretar al Asociațiunii dr. C. Diaconovich, s'a hotărît în sfârșit să-și părăsească postul de secretar al »Asociațiunii« și să se dedice unei carieri pentru care a dovedit totdeauna că are vocație: s'a făcut administratorul Muntelui de pietate din București. Deslegarea aceasta norocoasă a chestiunii personale în conducerea »Asociațiunii« — căci devenise o chestiune nemulțumirea publicului cu dl Diaconovich — a dat naștere la o inovație, pe care o aprobăm și noi pe deplin, așteptând dela dânsa ca și cu cei au introdus-o roade bune pentru viitor.

Iată ce scrie în privința aceasta »Neamul Românesc« al dlui profesor Iorga, din București, a cărui opinii le împărtășim și noi:

In zilele de 14 și 15 Iulie st. n. și-au ținut așa numitele secțiuni științifice-literare ale »Asociațiunii« obicinuitele ședințe anuale-plenare. Sunt șase ani de când se întâlnesc, cu destulă regularitate, membrii acestor secțiuni — tot bărbați de erudiție înaltă și adânc cunoscători ai trebuințelor poporului și a diferitelor lipsuri culturale, ce îl bântuie — ca să constate cu nemulțămire că nu s'a lucrat de ajuns și să repete an de an aceleași promisiuni solemne, că în viitor vor dezvoltă cu toții o activitate mai stăruitoare, proprie a ridică Asociația la înalta ei menire de a fi, cu adevărat, factor creator și răspânditor al culturii naționale.

Asemenea promisiuni s'au accentuat prea adeseori și în trecut, fără însă ca ele să fi fost duse la îndeplinire, în întregime. Astfel lumea a ajuns de nu mai pune astăzi un temel pe ele. Și mulți se întreabă, poate cu drept, dacă aceste secțiuni științifice-literare — caracterizate chiar din partea unui valoros membru al lor cu numirea de: *fât mort* — mai au vr'o îndreptățire sau vr'un rost în organizmul Asociației.

S lănină, unsoare
și tot felul de articole
de pecărnătorie
pe lângă prețurile cele mai avantajoase
se poate câpăta zinic în băcănia lui
Garay Károly
Arad, plața Boczkó nr. 9.

Inainte
de a cumpăra cafea,
vă rog faceți o probă de cumpărare de
cafeaua prăgită de Palermo

ce atât pentru cafeaua cu lapte, precum și
pentru cea neagră e ceva fenomenal de fină,
gustul și mirosul e neîntrecut, nevătămătoare
pentru nervi și pe lângă toate acestea e foarte
spornică și bogată. In toată săptămâna pră-
girea proaspătă de două-ori; împachetare de
 $\frac{1}{4}$ și $\frac{1}{2}$ klgr. se poate câpăta exclusiv
la băcănia lui

Dürr Gusztáv
ARAD
vis-à-vis cu primăria orașului.

Feriți-vă de commis-voiajuri. Fie-care pachet
e provăzut cu numele firmei mele și cu
sigilul meu de cusutor.

Raderea de prisos!

Cine voește se economisească banii, cine
voește se cruțe timpul, cine nu voește se
fie espus la vre-o boală de piele, acela
se rade

cu „RASOL“
sănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de
30 de ori, 2.40 Cor. In provincie 3. Cor.
plătindu-se înainte, se trimite gratuit. Cu
mandat postal mai scump cu 20 fil. Pregă-
tește și trimite

„RASOL“ Vegyiipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.
— Vanzătorilor dă concesiune. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea
părului

e „RASOLIN“-ul
foarte recomandat damelor,

Prețul unui borcan 2 Cor. in provincie 2.50
Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu
mandat postal e mai scump cu 20 fil. Uni-
o o o o o cul pregătitor o o o o

„RASOL“ Vegyiipar Vállalat
Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.
Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12
Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

Numai câteva zile!
CIRCUS-LIPÓT
în Arad, Béla-tér.

Mercuri, în 22 Aug. la 8 oare seara
Mare producțiune de sport
cu program mare senzațional
— afară de cei —

4 Jokey 4
ce au produs mare furor
se va da pentru a doua oară
•Tiganul.

Mare joc mut-istoric. Luptă pe cai și pe uscat.
Predată de 60 persoane la lumină de foc bengalic.

Joi, ca în toate zilele, la 8 oare seara
Mare producțiune strălucită.

Vineri, în 24 August, la 8 oare seara
Producțiune High-Life.

Mai pe larg pe placate de păreți.

Prețuri de intrare: Lojă 3 cor. Scaune 2
cor. Loc I: 1 cor. 50 fil.
Loc II: 1 cor. 20 fil. Loc III: 80 fil. Galerie
40 fil. Ostașii dela sergent în jos, precum și
copiii sub 10 ani peste săptămână pe jumătate,
Duminea și în sărbători seara plătesc prețul in-
treg. Duminea după amiază și cei mari și copiii
plătesc din prețurile regulate jumătate — Biletele
sunt valabile numai pentru producțiunea, pentru
care s'au scos.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4 $\frac{1}{4}$, 4 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{3}{4}$
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de intabulare, convertiz cătoriiile de interese mari

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utcza 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili
și demni de încredere.

CUMPĂRAREA berăriei de PILSEN și restaurant.

Aduc la cunoștința Onor. public, că am luat în primire așa numita

„Kispipa“ berărie și restaurant

din strada Salacz nr. 3 (sub casina domnească)
în centrul orașului, vis-à-vis cu hotelul „Central“ și casa comitatului.

In aceasta berărie pe care am luat-o în primire pe cale amicală
dela arendatoru SZABÓ KALMAN, să servește cea mai veritabilă bere de
PILSEN, renumită în toată lumea.

Localitatea se va deschide Sâmbătă, în 25 August.

E aranjată conform recerinjelor moderne, provăzută cu cină ma-
ghiară, în care se vor pregăti mâncări neeseceptionabile; apoi voi servi
cu vinuri escelente și șampagne etc. Primesc cu plăcere în vîpt cu luna,
precum dau și afară de casă mâncări cu prețuri moderate. Asemenea
măsur din beuturile mele escelente și afară de restaurant la case private
cu prețurile posibile mai ieftine. Piesele de mâncare în doze mici și mari
se servesc repede și punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Un litru de vin veritabil de masă cu 1 cor.

Un pocal bere vestită de PILSEN, clasa
primă — — — — — 22 fil.

Ca specialist, după praxă de mai mulți ani în urma experiențelor căști-
gate ce mi le-am însușit mai ales aici în Arad, și așa sperez a putea satis-
face toate pretenziunile Onor. public cercetător, pe care îndrăznesc a-l
ruga de binevoitorul sprijin.

Cu deosebire stina:

Szabó Vincze
proprietarul berăriei de Pilsen „Kispipa“,
fost hotelier în Vajda-Hunyad.

Telefon 101.

Telefon 101.

Kovács és Polgár

● LUGOS ●

Fabrică de ciment, întreprindere de zidiri de beton și beton de fer.

Fabrica lângă gară. Birou: strada Ilona 2.

Fabrică și ține în magazin

țevi de ciment în toată mărimea pentru traverze, poduri și cana'uri; mai departe șghiaburi (vălai) de ciment de fer pentru comune, domenii și particulari, trepte de piatră artificială, ciment și imitație de marmoră, stâlpi pentru garduri de beton, plăci de ciment simple și de lux.

Primește ori-ce fel de lucrări de lucrări de beton, beton de fer și lucrări de asfalt, mai departe corpișuri à la Erernit și tot felul de lucrări de pavagiu.

Ține în magazin, vinde en gros și cu detail:

Ciment portland și roman de Beocsini, var, gips, trestie de stucatură, cătran, carbolineum, cărămizi și material rezistentă focului, praf de ciment etc.

La dorință servește cu planuri și preliminarium.

Molnár Antal

măsar

Arad, Part-u. nr. 4 (Casa proprie).

Se recomandă onor. public pentru pregătirea a ori-ce fel de lucrări de lemn aparținătoare acestei branșă, precum:

mobile de alcouri, de prânzătoare, de salon, de cuină, de grădini și de vile,

precum și spre pregătirea aranjamentelor de prăvălii, de birouri, de portale și ori-ce fel de lucrări pentru biserici și alte edificii publice.

Comandele se efectuează prompt pe lângă prețuri convenabile și garanță.

— Desemne și modele chimice se trimet la cerere. —

Deschidere de ospătărie și berărie.

Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public, că am luat în primire

BERĂRIA

cu firma: a „NAGY PIPÁ“-hoz

din strada Salacz nr. 6

și am străformat și aranjat-o după recerșțele moderne de azi, și astfel o recomand și pun la dispoziția Onor. public.

Experiențele câștigate pe terenul acesta de ani de zile, precum și împrejurarea că la mine se vor servi cele mai bune și curate mâncări și beuturi, mă îndreptălesc a spera, că voi abține cea mai perfectă îndestulare și mulțumire a Onor. public, și cred, că aceasta localitate străformată pentru comoditatea și distragerea Onor. public, va atrage cât mai mulți cerșetători.

Deschiderea s'a făcut serbătorește în 19 l.c.

Recomandându-mă Onor. public, semnez

cu toată stima:

CSEH HUGÓ
ospătar.

Avis.

Aduc la cunoștința onor. public din Arad și jur. că cu ziua de azi am esit din prăvălia firmei PICK ERNO, unde am funcționat mai mulți ani de-a rândul, și în primele zile a lunii Septembrie voi fonda o nouă prăvălie de pânzături și alți articlii de acest soi, pentru moda de bărbați și femei, sub firma

Klein Sándor

în ARAD, Salacz-utca nr. 1, lângă librăria lui H. Bloch.

Cu stima:
KLEIN SÁNDOR.

In interesul celor răniți!

Răniții lucră în interesul lor dacă cele trebuincioasă pentru bandaje le comandă din PÉCS, căci un bandaj pe o parte costă numai 4 coroane, iar cel întreg 8 coroane, cel dublu în preț dublu. Legături menstonale pentru femei, bucata 5 coroane, flanel pentru foale dela 7-10 coroane.

La comandarea bandajelor se cere grosimea trupului, mai departe să se spună că în ce loc e rana, în stânga, dreapta sau de ambele părți, să se spună apoi de ce mărime e.

Se trimite cu rambursă, — în caz de nefolosire se poate schimba.

Cumpărători cunoscuți să ceară prețuri separate.

Cu deosebită stimă

Benczenleiter Gyula, bandajist

PÉCS, strada Ferencziek nr. 14.

Cine vrea să cumpere ghete de vară

(fél czipő)

ghete pentru bărbați pentru femei și copii
precum

în piele colorată

pe lângă prețurile cele mai moderate în
un asortiment bogat acela poate se căș-
tigi în prăvălia lui

Czernóczy Mihály

călțunar pentru bărbați și femei

Kossuth-utca nr. 67 și Boros Béni-
tér nr. 2.

Nou atelier de modă pentru pălării de dame!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public,
că *am deschis*

atelier de modă pentru pălării de dame

în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 2 (casa
lui Sebesy), care va corespunde timpului și gust-
ului modern și tuturor pretenziunilor de azi.

În magazinul atelierului meu, se păstrează în
permanent cele mai frumoase modele eşite dela
firmele cele mai distinse. — Asortiment mare de
pălării de dolia. — Străformări și alte lucruri

aparținătoare acestei specialități, se execută punc-
tual și cu prețuri moderate.

Comandele din provincie le execut cu cea mai
mare promptitudine.

Se roagă de partinire:

AMTMANN ANNA

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 2.

Bräuner Vilmos

zugrav-decorator

ARAD, — Strada KAPA — N. o. 12.

Locuința mea pe la 1 Martie: strada

Deák Ferencz în casa lui Melrovitz.

Primește spre efectuare orice lucru ce se
ține de un zugrav, precum:

decoratca interiorului de bisorici, sale, cas-
tele, cre și zugrăviri de teatru și tablouri.

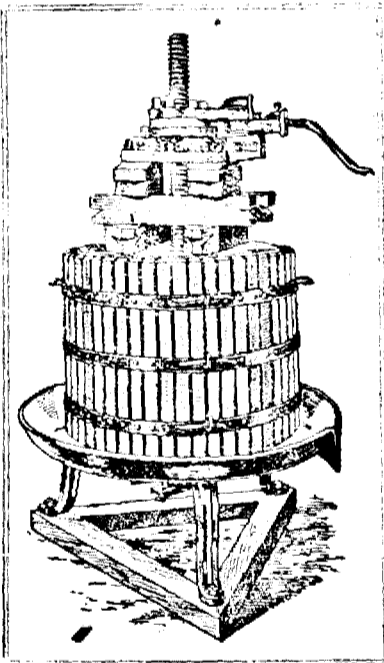
Efectues lucruri din provincie.

Fac la dorință planuri de lucrări în cinste.

Medalle de aur dela expoziția din Pojun. — Unica mare medalie de aur
a statului dela expoziția din Cluj.

Preș de vin și călcătoare de struguri

Diferite prese deridicare cu patenta. **Prese
de vin Hydraulic** cu apăsătoare superioară, cu corfe
de lațuri cu patenta. **Prese** de fer și de lemn cu
2 corfe. Călcătoare de struguri cu cilindre **cupo-
ilec** de construcția cea mai nouă. **Renovările se exe-
cută de specialiști.**

Telefon-Nr.: { 73-83 și 75-85.
73-84 și 78-85.

Epistole: RÖCK ISTVÁN, Bpest, Postafiók.

RÖCK ISTVÁN

fabrică de mașini
și turnătorie de fer

Budapest, I., Budafoki-ut.

Magazinul orașului: XI., Soroksári-utca 24
Telefon-Nr. 53-44.

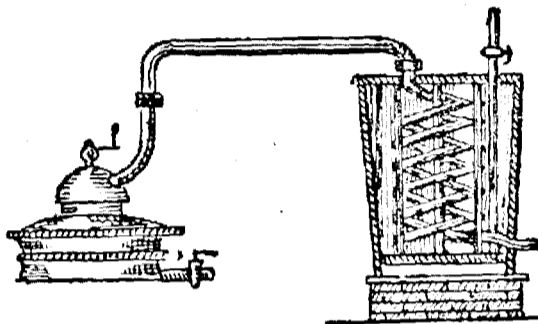
**Comunicație la colonia
fabricei:** Dela capul podu-
lui Francisc Josif dinspre Buda,
cu bilet de tramvai electric
până la stațiunea „Röck-
gyár“.

Transporturi pe tren e a-se trimite la stațiunea trenului Budapest-Kelenföld.

Catalog francat la dispoziție.

Recomand tutu-
ror fierbătorilor de
rachie și de spirt
căldările

mele cele mai nouă
și de construcția
cea mai nouă, bre-
velate, făcute după
sistem propriu.
Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachie pregătesc în atelierul meu injeatoare
practice, de sistem propriu, contra veronosperii. Țin totdeauna în maga-
zinul meu cantitate mai mare de injeatoare, ca să pot satisface momentan
comandele mai mari. A'ară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă
de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco pre-
uri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDÉK, strada Ázár nr. 14

E și în interesul D-Tale!

— Dacă voești se cumperi, nu întârziă de a cerceta

magazinul
de stofe de haine pentru femei

a lui
HEGEDÜS ÁRMIN

care acum e sortat cu cei mai noi și mai la modă articoli.

Prețurile neintrecute de ieftine esclud ori-și-ce emulare.

Prețurile articolilor de reclam:

Un blous la modă foarte frumos și **o stofă**
pentru haine mtrul **33 cr.**

Ombree stofă pentru blous elegant și fin, re-
gele sezonului mtrul **65 cr.**

Ce nime n'are, o plapoma brilliantină
pentru două persoane, până acum **4 fl.**, acum **2-95 cr.**

Magazinul meu de stofă din patrie e de ajuns
pentru întreg comitatul Aradului.

Mare asortiment dintre 120 și 140 cmtri de stofă
se poate afla numai în prăvăliile din capitală.

Rog să priviți galantarul meu! Cere sprijinul on. public cu stimă

HEGEDÜS ARMIN

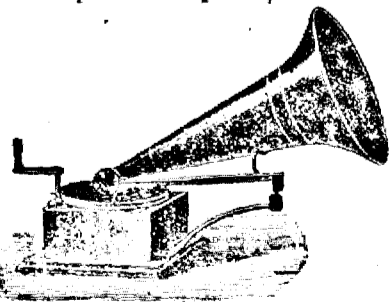
Arad, piața Szabadság nr. 17, vis-à-vis de cei 13 martiri.

Rog a privi galantarul vânăt!

Nu este mai frumos cadou ca Gramophonul lui Tóth József.

Se poate căpăta cu 6 pieze clasice, deja cu 12 fl. 50 cr.

Gramophonul e cea mai minunată invențiune. Să nu se confunde cu mași-
nările Phonograf de demult și învechite. Gramophonul suplinește teatre
și concerte, pentru că prin el putem asculta
acasă în familie pe cei mai vestiți artiști
și artiște, muzici militare și tarafe țigă-
nești, ba putem chiar și juca la ele. —
Asortiment urieș de coruri de dame și băr-
bați, *cupleturi, monologuri, instru-
mente de muzică în solo, tambură*
și plăci duple pentru orchestre mili-
tare și tarafe țigănești. Cel mai ieftin
depu de procurat pentru Gramophone
și automata, și tot felul de *muzicali*
și *placi*. Mare magazin de plăci cu cele mai *noui pieze românești*.

Tóth József marele neguțator **Szeged** Könyök-
de Gramophone in utca 3.

Plăci folosite le schimb cu alte noi — Corespondență în toate limbele.
Catalog ilustrat gratis și franco.

Cel mai bun
prav pentru insecte

pentru nimicirea purcelor, stălnitelor, muștelor și a altor insecte.

Tabakó

admirabil prav contra moliilor, efectul deja după o zi întrece pe cel al naphthalinului.

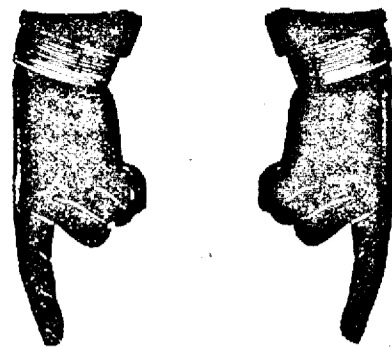
Jumătate klgr. . . . . 50 fileri.
Un klgr. . . . . , 1 cor.

Se poate căpăta

== in Arad și jur ==

numai la drogheria și parfumeria

Vojtek és Weisz
ARAD

AVIS

Avem onoare a aduce la cunoștință On. public că în

Hotelul PANNONIA (fost Nádor)

stă la dizpoziție dela

1.60 coroață

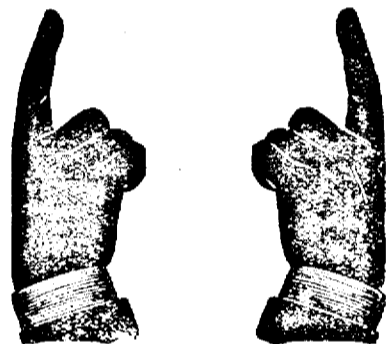
odăi

.. comode, curate, și aranjament modern ..

Cu stimă:

Szabó Kálmán,

arândașul hotelului „Pannonia“

Fiecare damă

știe că BORAXUL este de ani îndelungați cel mai perfect leac pentru îngrijirea feței și a mânilor. Pe baza acestor fapte și încercări adevărate mi-a succes să fac din BORAX

**Crema borax și
Sapunul borax**

ce întrece ori ce cremă apă, unsoare și săpun făcută spre acest scop. — Afară de aceasta despre efectul bun al acestui leac minunat în scurt timp au primit mii și mii de epistoale de mulțumită și recunoștință. După folosirea unui borcan trece ori ce pată de pe față și dă o față curată.

Prețul unui borcan de CREMA BORAX unguerească de toaletă 80 fileri.

Prețul unui bucată de SAPUN BORAX unguerească 80 fileri.

BORAX UNGURESC pentru toaletă se capătă cutia cu 15, 30 și 75 fileri.

Pregătitorul Mondlicht Bernát
farmacist cu diplomă.

Magazin principal „RÁKÓCZY DROGERIA“
BUDAPEST, József-körut 32/a.

COLUMBIA

esclent mijloc contra pișcăturilor de insecte și țintari.

Prețul, împreună cu fluiditățile aparținătoare, 1 cor. 20 fil.

Pastilla-Tannin

e unicul medicament cu efect în potrirea diareii copiilor.

◆◆◆◆ Bucata cu 10 fileri. ◆◆◆◆

Se capătă numai la unicul apothecar:

Rozsnyay Mátyás

Arad, Szabadság-tér.